

Statsbygg

Naturvärdesinventering Magnormoen

Naturvärdesinventering enligt svenskt standard SS 190000:2014

2022-09-05

Naturvärdesinventering Magnormoen

Datum	2022-09-05
Uppdragsnummer	1350043269
Version	1
Beställare	Statsbygg

Solveig Strålberg

Uppdragsledare

Oliver Ottvall

Översättare

Anna Moldestad Næss

Eric Sandström

Granskare

Definitioner

Ansvarsart: Är inom naturskydd en art som en viss region eller nation kan sägas ha ett speciellt ansvar för, eftersom arten har en stor andel av sin population inom detta område.

Artportalen: Artportalen är en webbplats där man kan söka efter och rapportera fynd av djur, växter och svampar och ett viktigt verktyg i svensk naturvård baserad på observationer ute i naturen.

Artskyddsförordningen: Vissa landlevande djur och växter kan fridlysas med stöd av artskyddsförordningen. Enligt artskyddsförordningen är alla fåglar, grod- och kräldjur och ytterligare cirka 300 djurarter, växter, svampar och lavar fridlysta. Det innebär i vissa fall att man inte får döda, skada, fånga eller störa dem. Man får inte heller skada eller förstöra arternas fortplantningsområden eller viloplatser.

Biotopskydd: Biotopskyddsområde enligt Miljöbalken är en form av områdesskydd som kan användas för att skydda små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda.

Naturvärde: Med naturvärde menas i denna rapport positiv betydelse för biologisk mångfald (mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem). Naturvärdet bedöms i enlighet med svensk standard för naturvärdesinventering som beskriver processen att identifiera, avgränsa och dokumentera geografiska områden av positiv betydelse för biologisk mångfald.

Naturvårdsart

Med naturvårdsart avses en art som indikerar att ett område har naturvärde eller som i sig är av särskild betydelse för den biologiska mångfalden. Bland naturvårdsarterna är rödlistade-, fridlysta- och skyddade arter av särskild betydelse.

Naturvärdesinventering: Naturvärdesinventering innebär en identifiering av geografiska områden av betydelse för den biologiska mångfalden. Naturvärdet bedöms med hjälp av bedömningsgrunder för art och biotop. I denna rapport har naturvärdesinventeringen utgått från svensk standard SS 199000:2014.

Rödlistan: Rödlistan tar upp hotade arters status i Sverige och varför de är hotade. Rödlistekategorier: akut hotad (CR), starkt hotad (EN), sårbar (VU), nära hotad (NT), livskraftig (LC).

Signalart: Är en typ av indikatorer som är användbara för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden.

Sammanfattning

Detta är en naturvärdesinventering som är utförd av Ramboll på uppdrag av Statsbygg i förbindelse med ett detaljplaneprojekt för etablering av en ny polisstation i Magnormoen/Morokulien på riksgränsen mellan Norge och Sverige. Inventeringsområdet ligger strax söder om riksväg 2 på den norska sidan, och riksväg 61 på den svenska sidan. Inventeringen är utförd på fältnivå, och ska kunna utgöra underlag för detaljplan samt underlag för bygglov.

Området består huvudsakligen av fattig produktionsskog av tall (*Pinus sylvestris*) med både stående yngre skog och en stor yta som är kalhugget. Delar av området nära riksvägen består redan av bebyggd mark. Strax söder om planområdet rinner Vrångsälven som är en korvsjö. Skogsområdet mellan älven och planområdet blev också inkluderat i inventeringsområdet eftersom korvsjöar ofta är artrika.

Ett naturvärdesobjekt identifierades. Detta var ett skogsområde längs Vrångsälven, värderat till naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). En nära hotad (NT) rödlistad art påträffades, gulspurv (*Emberiza citrinella*).

Sammendrag (Norsk)

Dette er en naturmangfoldsutredning utført av Rambøll på oppdrag fra Statsbygg i forbindelse med et detaljreguleringsprosjekt for etablering av en ny politistasjon på Magnormoen på riksgrensen mellom Norge og Sverige. Utredningsområdet ligger rett sør for Riksvei 2 på norsk side, og Riksvei 61 på Svensk side. Utredningen er utført på feltnivå med prosjektspesifikk kartlegging, og skal kunne utgjøre underlag for detaljplan og som underlag for svensk bygglov.

Planområdet består hovedsakelig av fattig produksjonsskog av furu (*Pinus sylvestris*) med kartleggingsenhetene T4-C-9 Lyngskog og T4-C-13 Lavskog. Trærne består av stående yngre skog. Det er også et stort flatehogget areal innenfor planområdet. Deler av området nær riksveien består av allerede bebygd mark. Rett sør for planområdet renner Vrångselven, som er en kroksjø. Skogområdet mellom elven og planområdet ble også inkludert i kartleggingsområdet da kroksjøer gjerne har et rikt artsinventar.

Det ble utfigurert et naturverdiobjekter. Dette var skogområdet langsmed Vrångselv som ble vurdert til å være Naturverdiklasse 3 (Påtagelig naturverdi). Det ble observert en rødlisteart under den prosjektspesifikke kartleggingen, gulspurv. Den står som nært truet (NT) på den svenske rødlista og er oppført som sårbar (VU) på den norske rødlista fra 2021.

Innehållsförteckning

Inledning 1

Områdesbeskrivning	1
--------------------------	---

Metod 2

Vem som utfört arbetet	3
Informationskällor	4
Osäkerheter	4
Förstudie 5	
Fältinventering.....	6

Resultat 7

Förstudie 7	
Rödlistade: 7	
Fågeldirektivet:	8
Nationellt fridlysta, exklusiva fåglar:	8
Signalarter:	8
Främmande arter:	8
Invasiva arter:	9
Åtgärdsprogramarter:	9
Generellt biotopskydd	9
Områdesskydd	9
Fältinventering och avgränsade naturvärdesobjekt	11
Naturvårdsarter:	11
Invasiva arter:	11
Tallskogen 13	
Beskrivning av naturvärdesobjekt	15
Naturvärdesobjekt 1	15
Referenser	19

Inledning

Det aktuella området för uppförande av ny polisstation ligger vid Morokulien/Magnormoen, på gränsen mellan Eda kommun i Värmlands län på svensk sida, och Eidskog i fylket Innlandet på norsk sida. Inventeringsområdet ligger strax söder om riksväg 2 på den norska sidan, och riksväg 61 på den svenska sidan. (Figur 1). Adressen är Fredsgatan 1, 673 93 Morokulien, Sverige. Planområdet är cirka 10 hektar stort och består huvudsakligen av produktiv skogsmark av tall. Området som har inventerats är dock något större, då även området på norra sidan om Vrångsälven fram till planområdet har inventerats.

Figur 1. Planområdet placering vid Magnormoen är markerad med blå pil.

Magnormoen ligger i den bioklimatiska zonen boreala biogeografiska regionen. Detta är en övergångszon mellan den nemorala lövskogsregionen och den boreala barrskogsregionen. Den bioklimatiska zonen är en övergångszon mellan en svag oceanisk- och en svag kontinental zon. Den huvudsakliga bergarten i området är granodiorit granit (SGU), med en mineralsammansättning bestående av kvarts, fältspater och glimmer (SGU) samt glimmergnejs bestående av biotit-hornbländegnejs med viss förekomst av skikt av amfibolit (ngu). Dessa är sura, kalkhaltiga bergarter. Då området ligger på kalkfattigt berg finns det med stor sannolikhet lite kalk i marken. (Kalk är det som i stor grad ger upphov till rikare växtflora). Topografin är flack till något böljande.

Närområdena präglas av hårt drivet skogsbruk- och jordbruksmark med tillhörande gårdar samt viss bebyggelse i området med större campingplatser, kontrollstation och industriområden. Själva planområdet består huvudsakligen av gles tallskog (*Pinus sylvestris*) (baserat på berggrundsförhållandena och projektspecifik kartläggning). Väster i planområdet, på norsk sida, finns även ett avverkningsfält med slutavverkning på cirka 2,3 hektar. Några planterade rönnar (*Sorbus aucuparia*) och en mindre del gran (*Picea abies*) förekommer nära bebyggelsen. Strax söder om planområdet finns vattendraget Vrångsälven, som är en meandrande korvsjö. Det blev även här undersökt för förekomst av skyddsvärda arter eller Natura 2000 naturtyper, eftersom korvsjöar ofta är artrika. Vattendraget hamnar inom planområdets buffertzon och inkluderas därmed av inventeringen också på fältnivå då det kan finnas en betydande miljö för biologisk mångfald i anslutning till vattendraget.

Intill Vrångsälven finns lövskog och en utpekad sumpskog. Inventeringsområdets naturmiljö med fattig tallskog i slätt terräng, är typisk för naturen i området och för övriga angränsande områden.

Metod

Inventeringen utfördes enligt Svensk Standard, SS 199000:2014, för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald. Detta innebär identifiering av arter och geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa (hädanefter: naturvärdesobjekt). Naturvärdesinventeringen utfördes på förstudie- och fältnivå med detaljeringsgrad "detalj", vilket innebär att den minsta obligatoriska karteringsenheten för en yta är 10 m² eller för linjeformade objekt 10 meter långt och 0,5 meter brett. Inventeringsområdet har kartlagts och undersökts för naturvårdsarter (rödlistade, fridlysta eller skyddsvärda arter).

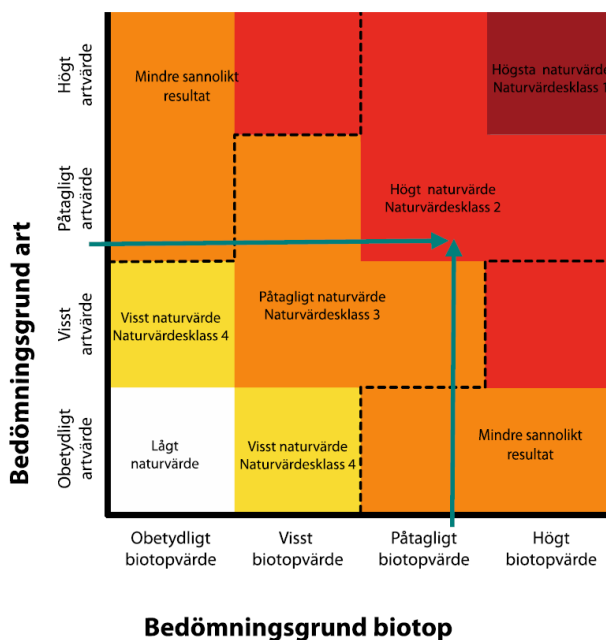
Ett naturvärdesobjekt kan klassas till fyra olika klasser, där 1 är det högsta värdet och 4 är det lägsta. En standardinventering omfattar klass 1-3, medan klass 4 (visst naturvärde) är ett tillägg. Denna inventering omfattade inte tillägget naturvärdesklass 4.

För att naturvärdesbedöma ett naturvärdesobjekt utgår man från ett biotopvärde och ett artvärde:

1. Biotopvärdet omfattar kvalitet på den aktuella biotopen, hur vanlig/ovanlig biotopen är samt eventuellt befintliga strukturer i biotopen (exempelvis förekomst av död ved, brandstubbar och variation i vegetationsskiktet).

2. Artvärdet omfattar förekomst av naturvårdsarter samt generell artrikedom. Exempel på naturvårdsarter är fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter.

Klassningen av naturvärdesobjekt utgår från en matris (Figur 2), där artvärde möter biotopvärde. Där pilarna möts ges klassningen.

Figur 2. Bedömningsgrunderna för NVI. Matrisen visar hur utfall av bedömningsgrunderna art respektive biotop leder till en viss naturvärdesklass. Figur hämtad ur standarden (Swedish Standards Institute, 2014).

Vem som utfört arbetet

Inventeringen har genomförts av naturförvaltare Solveig Strålberg och Anna Moldestad Næss, miljökonsulter från Ramboll Norge. Rapporten har översatts från norska till svenska av Oliver Ottvall, miljökonsult från Ramboll Sverige.

Fälthinventeringen genomfördes den 10 juni 2022 av Solveig Strålberg. Inventeringen utfördes enligt SS 199000:2014 (Swedish Standards Institute, 2014), med detaljeringsgrad "Detalj". Inventeringen utfördes till fots genom hela inventeringsområdet. Utifrån beprövad kunskap och erfarenhet eftersöktes biotopkvaliteter och arter av betydelse för biologisk mångfald. Artförekomster av förvaltnings intresse registrerades kontinuerligt och lokaliserades med hjälp av handhållna GPS-verktyg genom kartapplikationen *Collector*. Registrerade data behandlades därefter i ArcGIS pro. Alla bilder i rapporten är tagna av Solveig Strålberg på undersökningsdagen.

Informationskällor

Rapporten bygger på känd, tillgänglig information om området på svensk sida från; Artportalen, Naturvårdsverkets portal för skyddad natur och Sveriges geologiska undersökning (SGU karttjänster).

På norsk sida är känd tillgänglig information hämtat från; Artdatabanken, Miljødirektoratets Naturbase, och Norges geologiske undersøkelse (NGU) berggrunds- och lösmaterialkartor.

En projektspecifik kartläggning har också genomförts i samband med denna rapport, och informationen från denna är sammanställd i inventeringen.

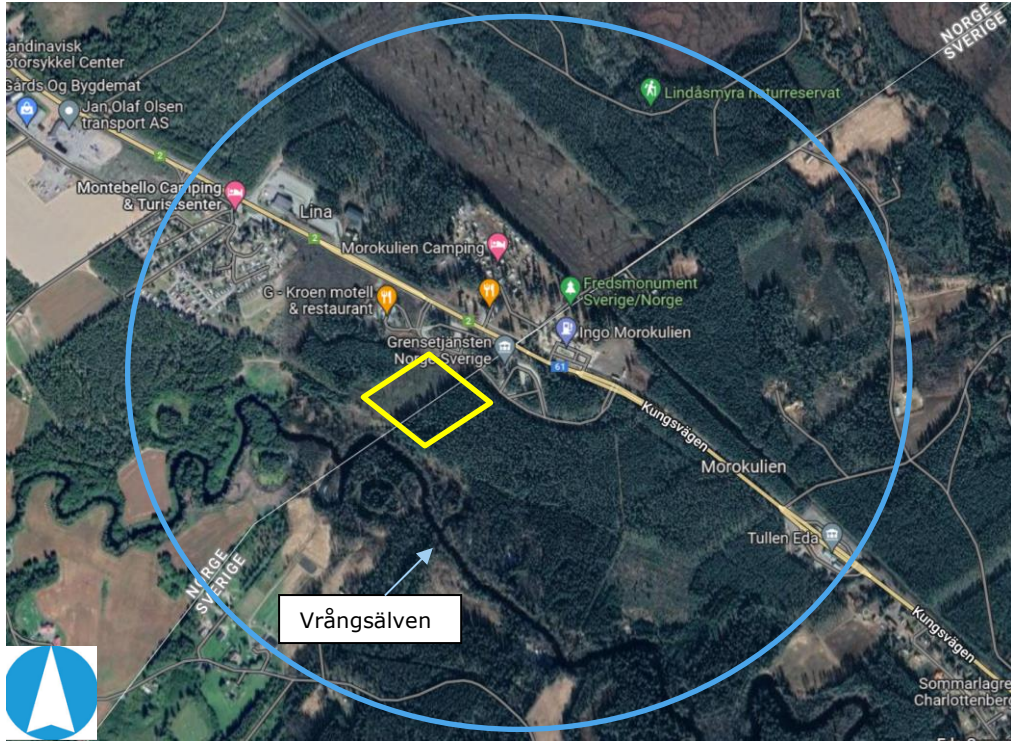
De källor som har bidragit till naturvärdesbedömningen är bland annat de fältregistreringar som gjorts vid den projektspecifika kartläggningen samt tidigare artregistreringar i Artdatabanken för både svenska och norska artkartor. För en fullständig översikt över källor, se "Referenser" i slutet av dokumentet. Källorna anses relevanta med tanke på att det mest är nyuppdaterad information. Kategoriseringen av arterna är hämtad från Artdatabankens rödlista från 2020. Endast registreringar gjorda efter år 2000 har tagits med i bedömningarna.

Osäkerheter

Undersökningen skedde under en kort tidsperiod (en fältdag). Inget specifikt utfördes för att fånga djur- och insektsliv i området. Därför har endast djur och insekter som upptäckts under en kort närvaro fångats. Eftersom undersökningen endast genomfördes en dag i mitten av juni kan det finnas växtarter och svamparter som dyker upp senare under växtsäsongen, som inte identifierades under denna projektspecifika undersökning. Trots detta bedöms undersökningens resultat tillräckliga för att ge en representativ bild av områdets natur.

Förstudie

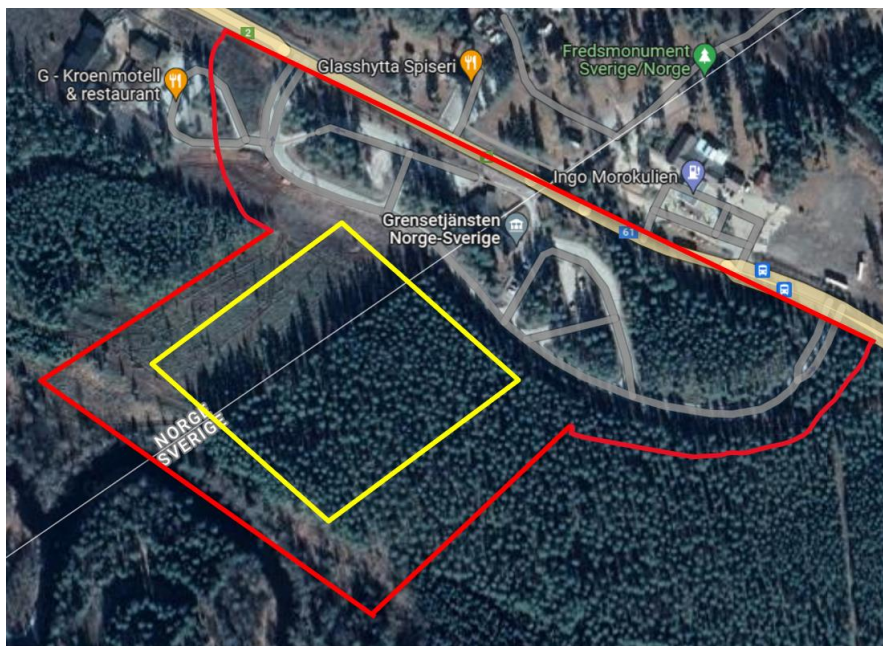
I förstudien undersöktes ett stort område med hjälp av redan befintlig information (Se figur 3).

Figur 3. Karta som visar planerat verksamhetsområde (markerat i gult), samt det område med 750 meter radie runt om som omfattas av förstudien.

Fältinventering

Ett område definierades, som skulle undersökas närmare med en fältinventering. Fältinventering genomfördes i själva planområdet kring utvecklingsområdet (Figur 4). Området inventerades till fots. Naturvärdsobjekt och förvaltningsrelevanta arter registrerades på i-pad i kartläggningsverktyget Collector.

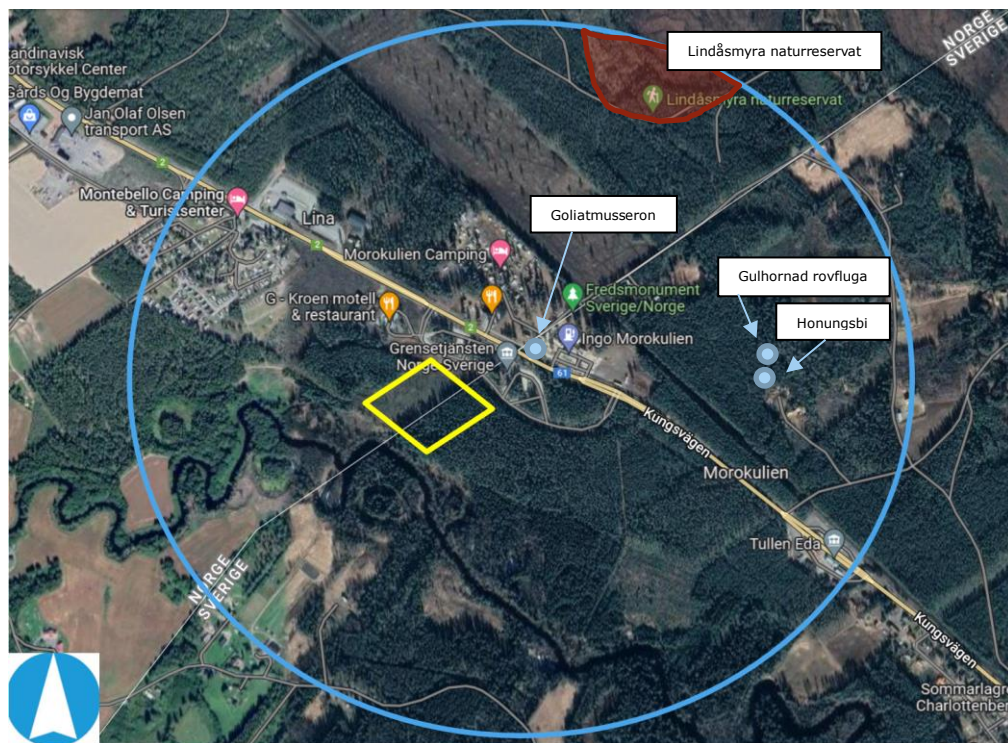

Figur 4. Karta som visar den geografiska avgränsningen för fältinventering är markerat i rött, och området för planerad byggnation (utvecklingsområdet) är markerat i gult.

Resultat

Förstudie

Placering av påträffade naturvärden genom sök i Artportalen visas i kartan nedan. Fynd av fåglar är inte illustrerat i kartan då dessa är såpass mobila arter. Flera av fåglarna var registrerade i Artportalen med ytor istället för punkt.

Figur 5. Karta med området som omfattas av förstudien (blå cirkel), som visar påträffade naturvärden. Planerat verksamhetsområde (markerat i gult)

Rödlistade:

Inom själva inventeringsområdet finns inga naturvårdsarter eller övriga registrerade i Artportalen. Däremot förekommer några registreringar i Artportalen strax utanför inventeringsområdet. Detta var en rödlistad mykorrhizasvamp som klassas som sårbar (VU), en insekt av typen fluga som är klassad som nära hotad (NT) och fågeln skrattnås som är klassad som nära hotad (NT). Dessa finns listade nedan i Tabell 1.

Tabell 1. Fynd av rödlistade arter inom förstudieområdet mellan sökt tidsintervall (2000-2022).

Art	Antal fynd
Mykorrhiza	
Goliatmusseron, <i>Tricholomna matsutake</i> (VU)	1 (2000)
Insekt	
Gulhornad rovflug, <i>Cyrtopogon luteicornis</i> (NT)	1 (2017)
Fågel	
Skrattmå, <i>Chroicocephalus</i> (NT)	1 (2013)
Havsörn, <i>Haliaeetus albicilla</i> (NT)	1 (2018)

Fågeldirektivet:

Tabell 2. Fynd av fågelarter i fågeldirektivets bilaga 1 inom förstudieområdet mellan sökt tidsintervall 2000-2022.

Art	Antal fynd
Fåglar	
Skrattmå, <i>Chroicocephalus</i> (NT)	1 (2013)
Havsörn, <i>Haliaeetus albicilla</i> (NT)	1 (2018)
Större hackspett, <i>Dendrocopos major</i>	1 (2017)
Bofink, <i>Fringilla coelebs</i>	1 (2017)

Nationellt fridlysta, exklusiva fåglar:

Det fanns inga registrerade fridlysta arter inom området för förstudien, men det finns fynd av utter vid Vrångsälven, cirka två kilometer österut från Magnor.

Tabell 3. Fynd av nationellt fridlysta arter mellan tidsintervall 2000-2022.

Art	Antal fynd
Mård	
Utter, <i>Lutra lutra</i> (NT)	1 (2013)

Signalarter:

Det fanns inga registrerade signalarter innanför området för förstudiet.

Främmande arter:

Tabell 4. Främmande arter mellan tidsintervall 2000-2022.

Art	Antal fynd
Honnungsbi, <i>Apis mellifera</i>	1 (2017)

Invasiva arter:

Det fanns inga registrerade invasiva arter inom området för förstudien.

Åtgärdsprogramarter:

Tabell 5: Åtgärdsprogramarter mellan tidsintervall 2000-2022.

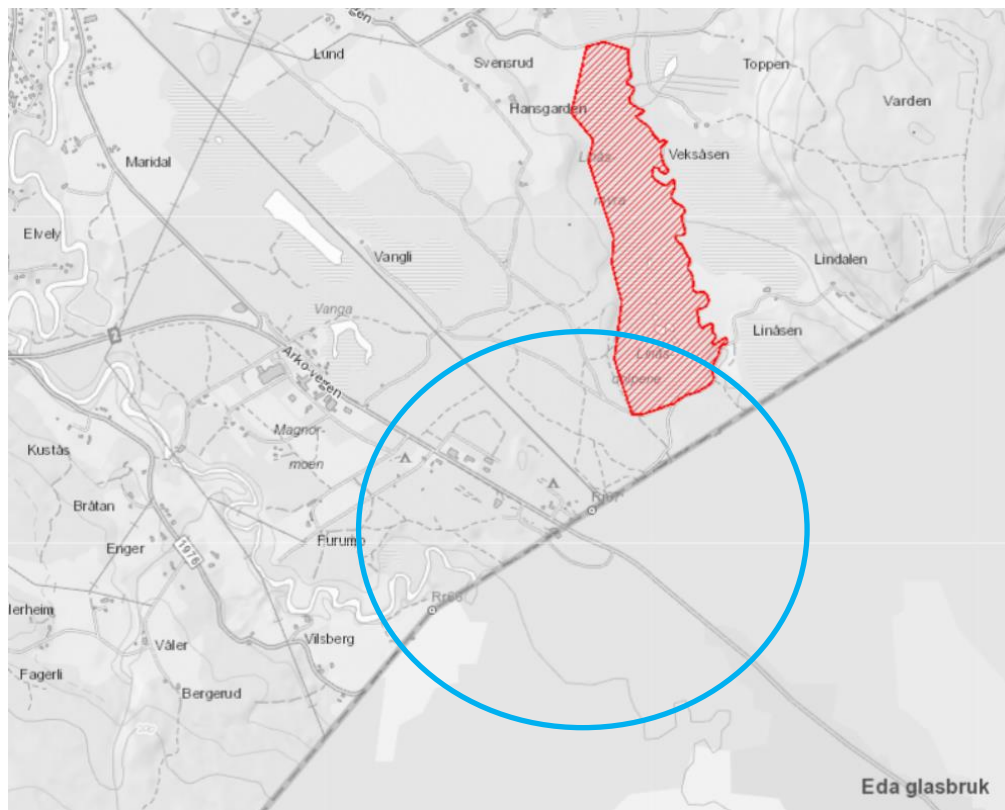
Art	Antal fynd
Insekt	
Gulhornad rovfluga, <i>Cyrtopogon luteicornis</i> (NT)	1 (2017)

Generellt biotopskydd

Det finns inga generella biotopskydd inom inventeringsområdet eller förstudieområdet.

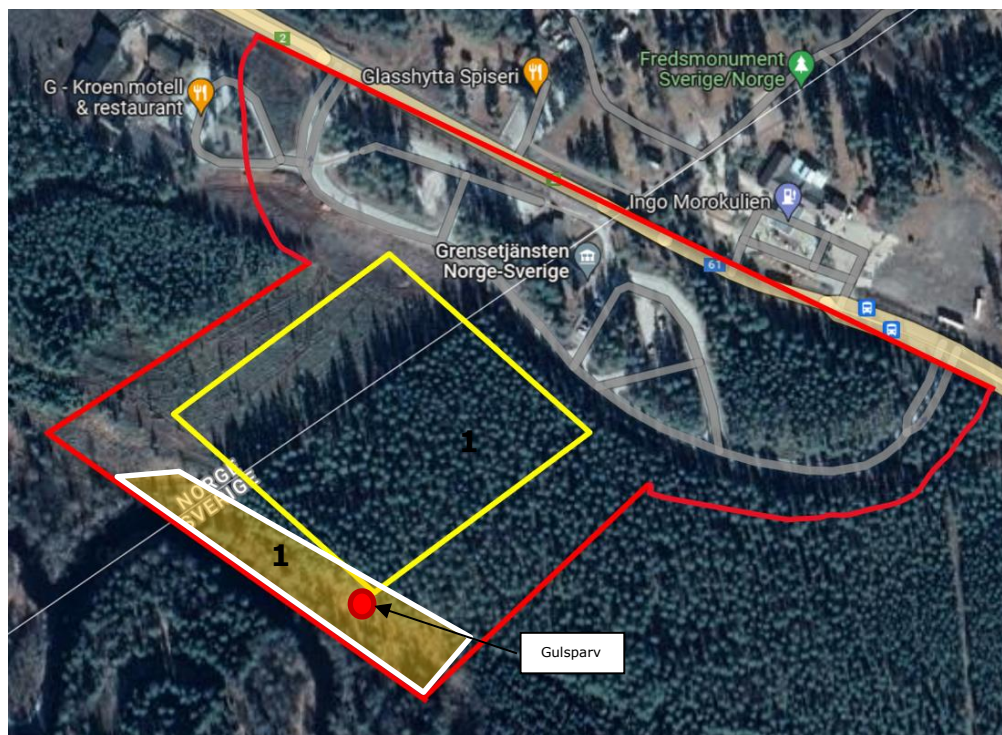
Områdesskydd

Det finns inget befintligt områdesskydd enligt miljöbalken som berör inventeringsområdet på svensk sida. På Norsk sida är naturskyddsområdet "Lindåsmyra naturreservat" (ID:VV00001410) (Figur 6). Förvaltningsmyndighet för detta naturskyddsområdet är Statsforvalteren i innlandet. Naturreservatet ligger långt ifrån planområdet och kommer inte bli påverkat av exploateringen.

Figur 6. Naturskyddsområdet Lindåsmyra naturreservat vises i rød skraffering.

Fältinventering och avgränsade naturvärdesobjekt

Figur 7. Karta som visar naturvärdesobjekt inom inventeringsområdet och observerad rödlistart.

Naturvårdsarter:

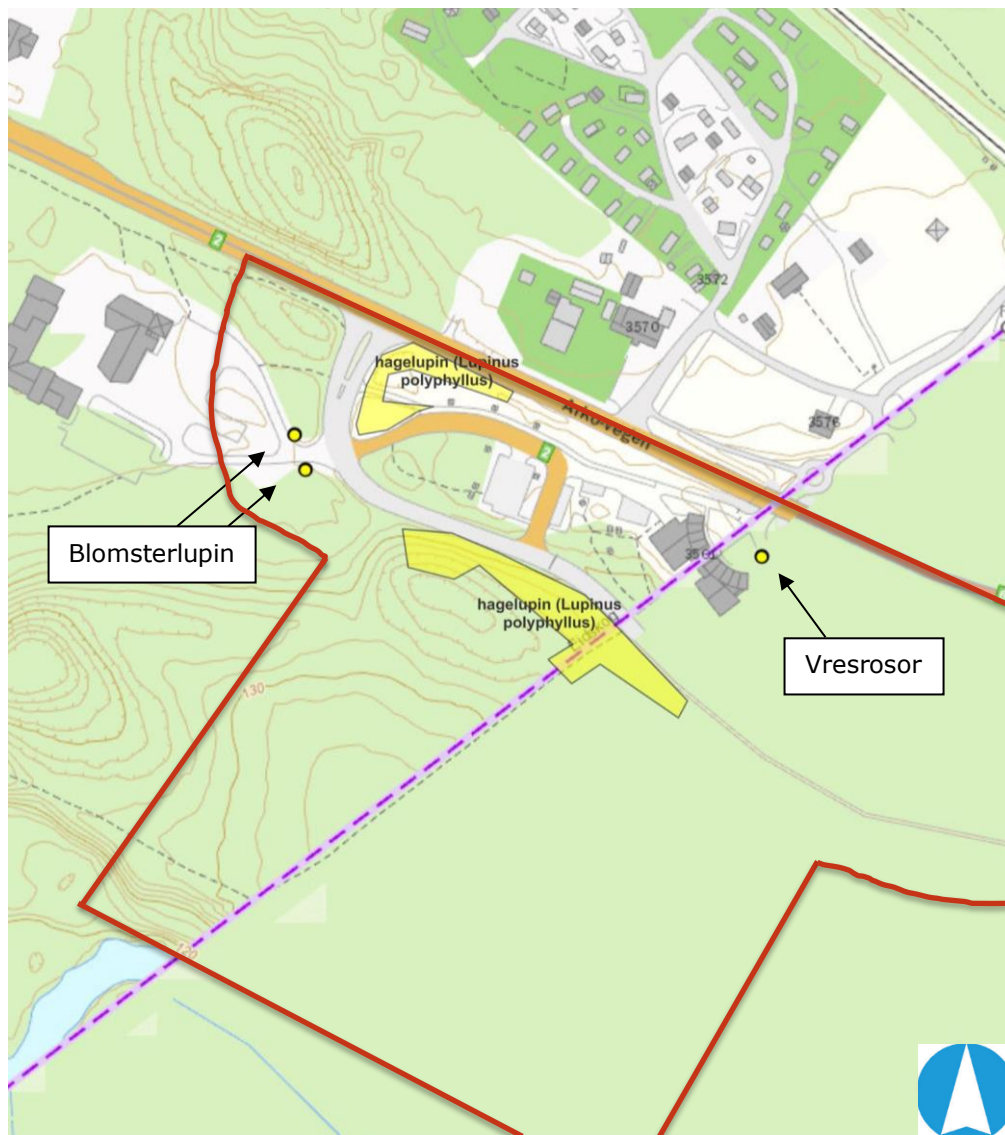
En naturvårdsart påträffades vid inventeringen. Detta var gulspär (NT). Inga rovfågelbon noterades.

Invasiva arter:

Längs vägkanterna finns det gräsytor med hög förekomst av den invasiva arten blomsterlupin (*Lupinus polyphyllus*). En rad av planterade vresrosor påträffades utanför kontrollstationen. Se Figur 8 nedan för exakta fynd.

Tabell 6. Påträffade invasiva arter, Naturvårdsverket.

Svenskt namn	Latinsk navn	Organismgrupp	Kategori
Blomsterlupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>		Invasiva art
Vresrosor	<i>Rosa rugosa</i>		Invasiva art

Figur 8. Invasiva arter i inventeringsområdet.

Tallskogen

Figur 9. Tallskog i avverkningsklass 2 och 3.

Naturtyp: Tallskog

Biotop: Tallskog

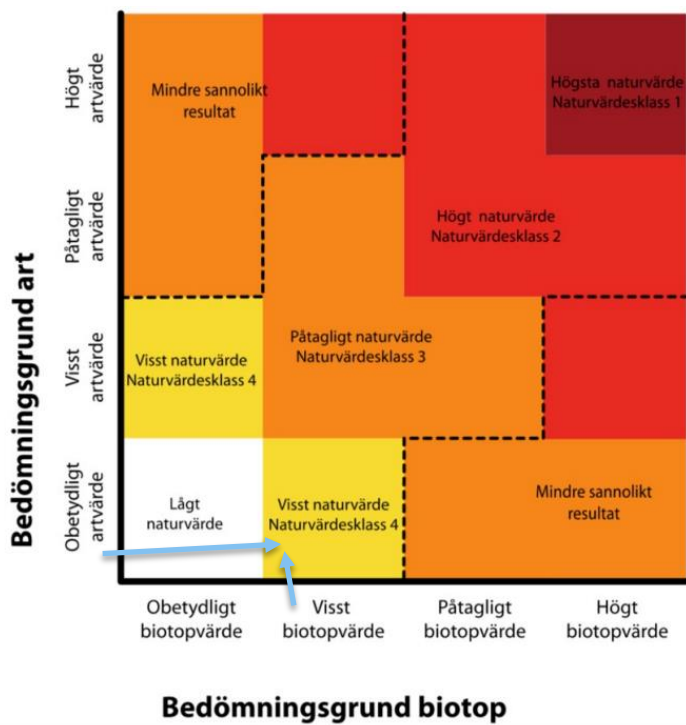
Biotopvärde: Visst biotopvärde (enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande men många av de biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd).

Artvärde: Obetydligt artvärde (Inga eller obetydliga förekomster av naturvårdsarter, inga eller obetydliga förekomster av rödlistade arter, och området är inte påtagligt artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige).

Naturvärdesklass: Visst naturvärde (Naturvärdesklass 4)

Naturvårdsarter: Ingen

Området består huvudsakligen av torr tallskog med ljung i fältskiktet. Träden är unga och domineras av avverkningsklass 2 och 3. Avverkningsklass 4 förekommer i söder, och även spridda enstaka träd i avverkningsklass 5. Liggande ved förekommer endast i form av nyligen huggna kvarliggande stockar.

Figur 10. Bedömningsgrunderna art respektive biotop leder till naturvärdesklass 4 "Visst naturvärde" för området med tallskog.

Beskrivning av naturvärdesobjekt

Naturvärdesobjekt 1

Figur 11. Skogbeltet ned mot Vrångsälven.

Naturtyp: Sumpskog/lågurtskog

Biotop: Lövskog

Biotopvärde: Visst biotopvärde (enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande men många av de biotopkvaliteter som

kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd)

Artvärde: Visst artvärde (området är artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige).

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3)

Sydöst om planområdet meandrar en korvsjö med tillhörande rikare och fuktig skogsvegetation med lövträd. Markvegetationen var en blandning av lågört och svag lågört, men några kalkindikerande växter som getrams, fyrkantig johannesört och flädervänderot. De huvudsakliga träslagen var al, rönn och vide. Inga hålträd observerades.

Det var mycket fågelliv i området med bland annat bokfink, koltrast och rödlistarten gulsparr (NT).

Vanlig groda hittades i södra delen av inventeringsområdet nära Vrångsälven.

Tabell 7: Observerade rödlistade arter under den projektspecifika inventeringen.

Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Kategori
Gulsparr	<i>Emberiza citrinella</i>	Fågel	Rödlistad - Nära hotad (NT)

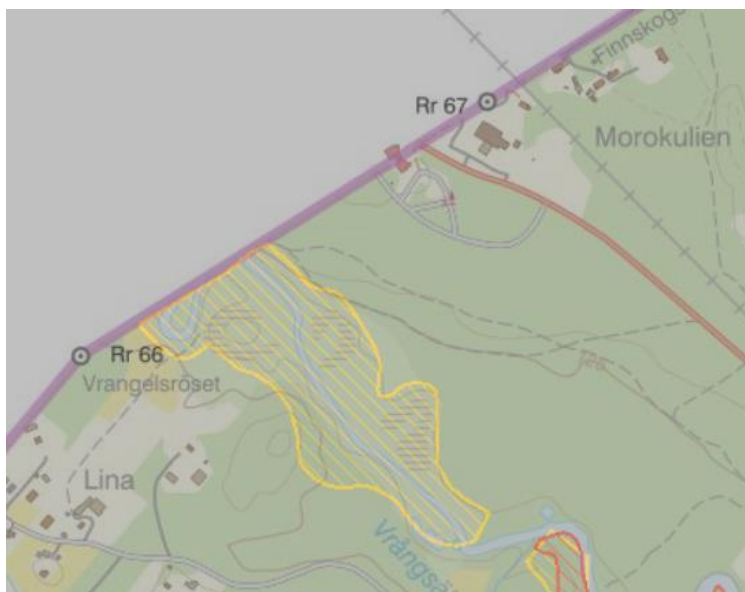
Gulsparr häckar i skogsbryn och buskmarker, särskilt i anslutning till odlad mark samt på hyggen. Den förekommer över hela landet med undantag av fjällen. Gulsparr bedömdes som VU 2015 men minskningstakten har reducerats de senaste tio åren och bedöms nu som NT. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Orsakerna till minskningen är okända men kan ha med rationalisering och ändrade brukningsmetoder inom jordbruket att göra. Minskningstakten har uppgått till 28 (20-30) % under de senaste 10 åren (artfakta se).

Tabell 8: Några observerade arter vid Vrångsälven under den projektspecifika kartläggningen.

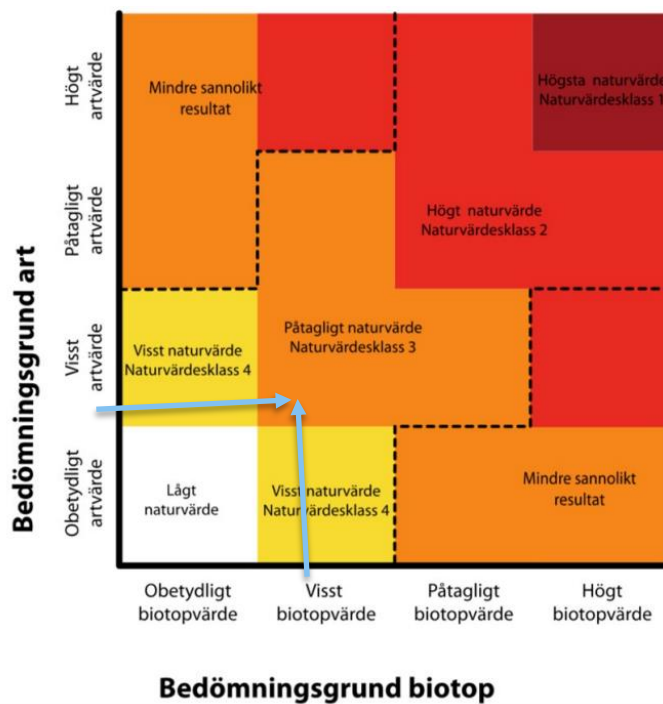
Svenskt namn	Latinskt namn	Organismgrupp	Kategori
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	fågel	LC
Koltrast	<i>Turdus merula</i>	fågel	LC
Vanlig groda	<i>Rana temporaria</i>	groddjur	LC
kantkonvall	<i>Polygonatum odoratum</i>	kärlväxt	LC
Springkorn	<i>Impatiens noli-tangere</i>	kärlväxt	LC
Flädervändelrot	<i>Valeriana sambucifolia</i>	kärlväxt	LC

Bäckbräsmå	<i>Cardamine amara</i>	kärlväxt	LC
Ormbär	<i>Paris quadrifolia</i>	kärlväxt	LC

Området längs Vrångsälven sydväst om planområdet kartlades som lövskog år 1996 (18 november) på den svenska sidan, med en begränsad yta på 10 hektar (skyddad natur enligt Naturvårdsverket). Det finns ingen närmare beskrivning av området hos Naturvårdsverket.

Figur 12: Området med gul skraffering har kartlagts till lövskog (Naturvårdsverket).

Figur 13. Bedömningsgrunderna art respektive biotop leder till naturvärdesklass 3 "Påtagligt naturvärde" för området med sump-/lågörtskog.

Referenser

Artfakta.se. <https://artfakta.se/naturvard/taxon/Emberiza%20citrinella-103055>

Artsdatabanken.no

<https://artskart.artsdatabanken.no/app/#map/326211,6658065/6/background/topo2/filter/%7B%22IncludeSubTaxonIds%22%3Atrue%2C%22Found%22%3A%5B2%5D%2C%22NotRecovered%22%3A%5B2%5D%2C%22CenterPoints%22%3Atrue%2C%22Style%22%3A1%7D>

Naturbase kart – Miljødirektoratet

<https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Swedish Standards Institute. (2014). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.*

Swedish Standards Institute. (2014). *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.*